

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsacega meseca, in stane vse leto 3 gold., pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema uredništvo. — Naročnina in oznanila pošiljajo se založništvu v Milic-evo tiskarno v Ljubljani.

Štev. 12.

V Ljubljani, 15. junija 1882.

XXII. leto.

Dajte našim slovenskim učenkam zdrave duševne hrane!

„Slov. Narod“ je v svojej 118. številki opozoril na novo knjigo z naslovom: „Žakynč“ (Šolarice), spisala v francoskem jeziku Eliza Berthet, a v češčino preložil Adolf Potuček v Pragi.

Pri tej priliki izreka národnemu šolstvu prijazni dnevnik željo, da bi kateri naših pisateljev oskrbel prevod tudi za našo slovensko mladino.

Mi se s to željo ne le popolnem strinjamo, temveč jo še iz raznih razlogov prav toplo priporočamo v resno pretehtovanje in brzo izvršitev.

Sploh znana stvar je, da kadar se snidejo le trije národnjaki, katere navede govorica na naš krasni spol, tak se čuje stalno to-le jadikovanje: „Naše količkaj olikano ženstvo je čisto potujčeno, koje sega z redkimi izjemami le po nemškej knjigi in koje špoga le nemško govorico“.

Žal, da je to gola resnica. Ako pa vprašaš po uzrokih tej tužnej prikazni, se ti tudi stalno odgovori: „To je zakrivila zdanja ponemčevalna šola“.

Ta trditev je pa le deloma istinita.

Res je, da za nove šolske dôbe germanizacija osobito po dekliških šolah jako napreduje; vendar to ni onej žalostni prikazni glavni uzrok, kajti kjer je v teh šolah slovenščina obligatni predmet, tam se je deklice vkljub vsemu nemčenju vsaj čitati naučile.

Ampak glavna dva uzroka odtujenju našega olikanega ženstva, katera pa največ mi sami zakrivimo, sta sledeča:

Prvi tiči v tem, da se po večjih mestih slovenskih pokrajin nahaja obilo dekliških zavodov s pravico javnosti, ki so pa v resnici samo dobre dohodke noseča zasobna podjetja.

To so vam prava gnezdišča za iznárodenje našega ženstva iz boljših stanov, katera imajo pred drugimi javnimi dekliškimi učilnicami jedino to prednost, da je iz njih slovenščina popolnem izbacjena ter da so jako draga.

Ako bi se pa kdo pobrinil za statistične date o národnosti teh gojenk, temu bi se iz prsi izvil ta-le opravičeni vsklik: „Oj zaslepljenost! to so ja većinoma hčerke naših imovitih narodnjakov, ki za drage novce dajejo svoje nežne hčerke potujčevat v čisto nemške zavode, kjer se istim vcepljuje mrzenje do vsega domačega, katere si, izstopivši iz šole, za novce svojih rodoljubnih očetov naročujejo nemške romane dvomljive vrednosti, katere kot matere ne kramljajo s svojimi otročiči več v jeziku svojih slovenskih mater, nego v tujem, kojega v zvezde kovati so jih v nemškem zavodu naučili!“

Pa naj kdo reče, da temu ni tako!

Prepuščaje tega raka na našem národnem telesu v radikalno ozdravljenje gospodu načelniku šolskemu odseku občinskega odbora ljubljanskega vsaj v metropoli slovenskih dežel, se obrnemo k pretresovanju družega uzroka.

Ta se pa nahaja, pisatelji slovenski, roko na srce! pri vas samih.

Vi sicer spisujete krasne romane, novele in kar sploh žensko sercé mika, potem pa tožite, da ni vašim umotvorom dovolj čitateljic. Ali res ne veste temu uzroka?

To se vam godí zaradi tega, ker začenjate hiše graditi s streho, puščaje naše male učenke čisto iz nemari. Ko te učilnici odrastejo, so za vaše umotvore za vselej izgubljene, ker med tem se jim je nemška knjiga iz šolskih knjigarnic omislila, v katerih ni bilo njihovemu duševnemu razvitku v domačem jeziku primerne tvarine. Ali mar mislite, da samo za moški spol veljá: „Česar se Janezek ni učil, tega tudi Janez ne zná?“ Pričakujete morda, da Marija zná ceniti tó, česar se Marijčki ni prikupilo?

Zavoljo tega, ako hočete nemškemu knjigotrštvu med našim krasnim spolom uspešno konkurencio delati, tak začnite pri koreniki, oskrbite nemudoma prevod omenjenej knjigi, dajte jej naslov: „Slovenska učenka“; spisujte po tem vzgledu druge; mi učitelji in učiteljice se vam pa ponudimo za brezplačne agente za razširjanje vaših umotvorov po šolskih knjigarnah, o priliki konecletnih daril in pri stariših premožnejših učenk; kajti znajte, mi imamo na tisoče čitanja zmožnih in željnih učenk, pa veliko veliko sušo za njihovo primerno duševno hrano. Urno na delo tedaj!

O nagonu.

(Spisal **Franjo Gabršek**.)

Ako ravno je človek najsovršenejše bitje na svetu, vender bi lahko rekli, da je izmej vseh skoraj najnespretnejše, ker je najdalje navezan na tujo pomoč in ker bi moral poginoti, ako bi ga ne vzeli v svoje varstvo dobrosrčni ljudje. Uzroka tej nespretnosti iščejo nekateri v tem, ker nema prirodnega nagona ali instinkta, ker ne more brez vlastne izkušnje ali brez določenega pouka razlikovati, kar mu koristi ali škoduje. Drugi uzrok človeške nesovršenosti bi bil ta, ker nema tako močnih žiral, da bi mogel ž njimi razmisliti surove ali cele jedí, ker nema tako krepkega želodca, da bi jih mogel prebaviti, in ker si še celó vseh rastlinskih jedil ne more oskrbeti, dasi vender opica in véverica, in še celó lenivec more to storiti. Vrhu tega se navaja, da je njegova koža gola in zeló občutljiva, ter da je ničesar ne varuje slabega vremena.

Pa vse te pomanjkljivosti so večinoma le navidezne, ali pa ni človek izpostavljen večjim neprilikam kot živali? Kure imajo lepšo pernato obleko, pa kako so žalostne, kadar dežuje in kadar ne najdejo zavétja pred slabim vremenom. Gotovo občutijo mokroto ravno tako kot človek; ko pa poneha dež, traje neprijetni občut pri njih mnogo dalje kot pri nagem človeku, ker se namreč bolj počasi sušé. Naopako poglejmo ptiča po leti ob velikej vročini. Ako ravno se je vzpomladi oskubel in s tem mnogo perja izgubil, vender mu je še to nadležno; da si torej vsaj nekoliko oddahne, diha skozi odprti kljun.

Pri ljudeh se o prirodnem nagonu pač ne more govoriti. Nerazumno dete ne čaka, da bi še le kdo rekel, to je dobro in užitno, ono škodljivo, marveč dene vse brez razločka v usta, bodi si leseno igračo, namazano sè strupenimi barvami, ali pa prime z usti materina prsa, iz katerih dobiva jedilo in krepilo. A priroda mu je nekaj podarila, kar tisočkrat preseza priroden nagon; česar zbog neovrgljivega prirodnega nagona ne storí, ali ne opusti, tega ga naučé ljubi stariši, tega se naučí vsled vzobraženosti svojih zmožnosti.

Nevzmožnost otrokova je gotovo zelo velika, pa priroda je vsadila v srce njegove matere mogočen nagib, kateri popolnem nadomestuje to otrokovo nevzmožnost. Doba mladosti, doba zapuščenosti otrokove pa nikakor ni naopaka, temveč blagoslov človeškega rodu, kajti čem dalje to osamelo stanje traja, tem daljše je tudi poučevanje in obrazovanje. Pes na pr. ne potrebuje do svoje zrelosti nič več nego jedno leto, in njega mladost traja komaj pol leta; zato pa tudi vidimo, da je njegovo življenje že dvakrat minolo, ko se je polno življenje človeško še le pričelo. In življenje odrasčenega človeka, moža, traja trikrat tako dolgo kot celo življenje kakega psa. Taka je tudi z mnogimi družimi živalimi. Konj, kateri je sè štirimi leti užé popolnem razvit, osivi užé v 25. letu, ko človek še le prav oživi. Vidimo, da človek vendar le nadkriljuje živali v vsakem obziru.

Prirodni nagon je popolnem nezavestno delovanje, živalskemu bitju prirojeno; vendar ni potreba, da bi si žival pri tem kaj predstavljala ali se premišljala, če ravno se nam zdi, kakor bi bilo izvrševanje vsakega posameznega dejanja po prirodnem nagonu popolnem prosto in nezavisno.

Smoter slepega, temnega prirodnega nagona je navadno ta, da bi se žival ohranila, ter da bi se jej dobro godilo. Nagon meri torej na živež in na druge potrebe, ali pa na razplodbo, in veljá v vsakem teh slučajev ali za pojedino žival ali pa za ves rod. Ti nagoni so v tesnej zvezi z ustrojstvom, in nemogoče je navésti razloge, čemu so ustvarjeni, ali ideje, po katerih se je vršila njih stvaritev.

Nagon se pa tudi ne dá vkovati v pravilo, kajti prirodni nagon, kateri žival na takov način vodi, da si ohrani vedno podobo prostosti, ako tudi le prisiljeno dela, kar dela, ta nagon se vendar na tako različen način pojavlja, da so bili nekateri opazovalci skoraj prisiljeni, da so govorili o različnih prirodnih nagonih. Vendar je mogoče tudi te različne nagone omejiti na nekatere glavne obzire, bodi si, da žival česa poželi in tudi doseže, kar njenej prirodi ugaja, ali pa, da se česa oprosti, da se česa ogiba, da česa odstrani, kar jej je zoprno, ali kar na kakšen koli način njeno bivanje, njen živež, njeno blagostanje ovira. Tretja vrsta tega različnega nagona se more smatrati kot takšno delovanje, ki meri na ohranjenje posameznika; četrta pa ima za smoter razširjanje rodu. Prve tri načine moremo imenovati nagon samoohranjenja, zadnjega pa spolni nagon.

Delovanje, vsled katerega si žival žejo ugasí ali lakoto potolaži, spada v prvo vrsto. Pri tem ni prirodni nagon to, da žival jé, če je lačna, ampak tó, da jé le take reči, ki so jej koristne. Krava na pašniku se pač zna ogibati strupeni mali zlatici. Ona ne vé, da je njen sok razjedljiv in da pouzročuje v njenem želodci ulesa, ona ne vé, da bode vsled tega morala poginoti, — ko bi vedela in se zaradi tega škodljivi rastlini ogibala, tedaj ne bi bil to prirodni nagon, ampak razum. A ona ne žré zlatice, in to je njen prirodni nagon. Tudi ne jé njivske preslice, ako ravno ne vé, da po njej izgubi mleko, in da tako škoduje svojemu gospodarju. V obče ne vé, da je in kaj je njenemu zdravju škodljivo, le njen prirodni nagon jej brani, da ne jé škodljivih tvarin. Ako pa se te rastline posušé in se jej kot seno pokladajo, tedaj pa jej prirodni nagon ničesar ne pravi, in more je jesti, ne da bi jej škodovala.

Jednaki nagib pravi jelenu, da mu je bežati pred nevarnimi psi, če si hoče življenje oteti; pa pravi mu tudi, da je čas počakati in svoje življenje braniti; in prej boječ jelen se hipoma izpremeni v srčno, za svoje življenje se borečo žival, katera je tudi često zmagovalka.

Semkaj spada tudi nagon po svobodi. Ujeta žival, ako ravno se jej boljše godí, kot zunaj pod milim nebom, vendar na vso moč skuša vzleteti iz uječe tija v milo prirodo. Lev trga šibke svoje kletke, če ravno dobode vsak dan zadosta svežega mesa in mu tudi žeje ni treba trpeti; véverica si ugloda luknjo v steno svoje nove hišice in uskoči, ako ravno se jej podajajo mandelji in orehi ter v mleku namočen kruh, vkljub

temu, da se mora pod milim nebom živiti z grenkimi želodi in sè smolnatim borovim semenom, in če ravno le vsako nedeljo kak lešnik použije.

Spolni nagon je zato važen, ker ohrani rod, a se ne omejuje samo na razplodbo, marveč obsega vse, kar je s tem v zvezi, skrb za mladiče, hranitbo in varstvo. Mati brani svoje otroke z veliko srčnostjo, pri čemer ne pazi celó svojega vlastnega življenja; bojazljiva ptica se celó človeku v bran postavi, ako jej streže po življenji, tudi se ne bojí kače, katera jej pretí s poginom. Skrb za svoje mladiče se začénja pri mnogih užé pred njihovim rojstvom. Ptice si delajo umetalna gnezda, včasi celó jako okusno in spretno, gozdne živali si poiščejo košatega zavetja, plezalci se udomačijo po votlinah starih dreves, hrček, jazbec in lisica si izkopljejo prebivališče v zemlji, žuželke kot na pr. bučele skerbé z največjo marljivostjo in previdnostjo za otroke, ne za svoje, ampak za tuje. Svoje mladiče v varnost spraviti skrbí celó dobrodušni pes, kar kaže s tem, da postane hud, kadar ima mlade, in mačka vzame v gobec svoje dete in ga skuša rešiti zalezovanju svojega hudobnega gospodarja.

Še jeden nagon ima večina živali, in ta nagon ima tudi človek. To je nagon po družnem življenji. Prav malo živali in skoraj le zveri žive samotno, a tudi te, kot levi in volkovi se združijo ondu, kjer se pogosto nahajajo. V pruskih gozdovih se vé, da živí volk le samotno, v polskih, galiških in ogerskih gozdih in goratih krajih pa se vedno četoma klati. Sloni živé skupaj v velikih tropah, jeleni hodijo v celih čoparih, ptice, če tudi niso selilke, se združijo ob določenem letnem času v neizmerne trume.

Ta družni nagon je človeku isto tako vlasten kot živali, in se pojavlja v mladosti najprvo kot spolni nagon, kmalu pa postane prijateljstvu močnejša vez. In v onej dóbi, ko je viharo življenje srca užé davno ponehalo, ostane vender le še družni nagon. Človek išče družabnega življenja, da bi se kratkočasil, in ničesar bolje ne pogréša, kot ravno sebi jednake družbe.

Značajna je razlika nagonov mej živalimi in ljudmi gledé tega, da zadnji morejo nagone premagati, ukrotiti, če ravno večkrat to opusté. Človek more nekatera nagnjenja ali strasti, in če so še tako silna, ukrotiti, premagati; žival pa se ukloni le takej reči, katerej se več ne more upirati. Mej časom, ko se jelen ruka ali spolno druží, napade prej bojazljiva žival človeka kakor razdražen tiger, in mej istim časom postane krotki slon tako divji in nevaren, da ga radi pod milo nebo izpusté, naj bi se ondu naskakal in natulil; ko pa mine ta čas, povrne se zopet miren v svojo uječo.

V tem stanji vzbudi se, zvlásti pri zeló krepkih bitjih, pokončevalni nagon, vsled katerega se podaje žival v najočevidejšo nevarnost, na katero nič ne pazi. Tada napada mnogo močnejše in večje živali ali pa ohladi svojo jezo nad neživimi rečmi, teptá zemljo, jo razriva, ruje drevesa ter jih daleč na okrog meče.

Sicer se tudi človek razsrdi in napravi takrat morda več neumnosti kot v navadnem stanji, a on ne pozná one živalske besnosti, katero prouzročuje spolni nagon. In če ravno ga ta nagon izpodbada, da izvrši kakšno bedarijo ali smelost, vender se more obvladati in svoje poželjenje ukrotiti, ako ga je le resna volja; užé to samo pa kaže, da ima mnogo prednosti pred živaljo, ne gledé na druge njegove vrline.

Na drugej strani pa se mora tudi reči, da človek stóji na mnogo nižjej stopnji od živali, namreč tedáj, če svojih nagonov noče krotiti; takrat pa dela nesramnosti, ostudnosti, pade v pregreho, storí zločinstvo. To vse pa se zgódí le zavoljo tega, ker ne posluša glasu svojega uma, kar bi vsakako mogel storiti, ako bi le hotel. Žival tega ne more, kajti ima le nagone, ne volje; in to je hotenje, katero vodi um, je uprav najlepša in najvzvišenejša predpravica človeška. Žival ne ravná nenravstveno, pač pa človek, ako posluša samo svoje nagone, ne pa tudi svojega uma.

Najlepši občuti človeški, najsvetejša njegova čustva, ljubezen do starišev, ljubezen do otrok ali do jednakočutečega bitja kakega družega spola se nahaja le pri človeku, ne pa tudi pri živali. Dokler se zdi živali potrebno, se pač pojavlja tudi pri njej nekaj jednacega, kajti mati varuje in brani svoje dete, lev prinaša hrano svoji družici in svojim mladičem, par levov ali par jelenov se tudi borí za družico, a kakor hitro ni več potrebno, poneha ta ljubezen, poneha ta skrb, poneha boj in bramba. Jelen ali pes je zadostil svojemu nagonu, on se nič več ne zmeni za košuto ali psico. Mladega psa, kateri se mora potem, ko ga mati nič več ne dojí, sam preživiti, starka grize in suje; ona ne pozná nič več svojega vlastnega otroka, in kadar se začénja spolno družiti ali goniti, tedáj jej je vse jedno, kdor jo oplodi, ali njen vlasten oče ali njen vlasten sin; tù ni volitve, tù ni ljubezni, in sin se sè svojim očetom do krvi razkolje zaradi svoje matere ter ga tudi vest ne peče, če ga do smrti ugrize, to pa zato, ker mu znaka človeka, uma, popolnem manjka. (Konec prih.)

Prirodopisni uk v ljudskeji šoli.

Učni načrti za vsakovrstne ljudske šole obsegajo za vsako stopnjo — oziroma za vsako šolsko leto — gledé prirodopisnega uka neko tvarino, katera je pa splošna, bolj teoretična nego praktična, ter se povsod strogo po njej ravnati ni mogoče, ako se hoče temu uku tudi pravi smoter ž njo doseči. Pogledimo to stvar z dejanskega stališča!

Ves uk v prirodopisi razdeljuje se v prvej vrsti v tri razne poglavitne oddelke: živalstvo, rastlinstvo in rudinstvo. Vsak teh glavnih naravopisnih oddelkov obsega pa za-se še mnogo samostalnih pododdelkov. Važnost tega uka postaja od dné do dné vedno imenitnejša in nujnejša tudi za učence ljudskih šol — osobito na deželi — brez razločka. Ravno priroda je kraj, kjer ne le človek, nego tudi vse druge žive in nežive stvari vse potrebno nahajajo za svoj razvoj in obstanek; priroda je pa tudi ona knjiga, v katereji človek noč in dan ter ob vsakem letnem časi in pri vsakeji priliki čudeže božje vsemogočnosti ne le čita, nego je tudi pri pravi duševni zavesti in zdravi pameti slednji trenutek z lastnimi očmi gleda in opazuje; priroda je vir, iz katerega nam mila roka božja vsega núdi in darí, česar za svoj obstanek potrebujemo: hrano, obleko, stanovanje in vse drugo potrebno.

Kdor ima za prirodopis mrzlo, hladno in neobčutno srce, ta tudi Boga in dalje svojega bližnjega, kakor tudi svojega materinega jezika, svojega národa in svoje domovine nikdar in nikoli v resnici ljubil ne bode; tak ostane vedno za vse lepo in blago neobčutljiva in mrtva gruda. Ali more kdaj tak trdež postati vreden in koristen ud družbi človeški? Ljudje, katerih čut je za božje stvarjenje in za prikazni v naravi — mrtev, zdivjajo s časom popolnoma, ter postanejo prave morilne glive na telesi družbe človeške; iz takih ljudi radi postanejo brezvestneži in sploh nepošteni ljudje, ki božjim, človeškim in prirodnim zakonom nikdar primerno ne živé, a tudi navadno vselej nenaravne smrti poginejo. Takih prežalostnih in tužnih vzgledov nam slednji dan časopisi in sodnije, ter ječe brez števila kažejo v svarilni opomin.

Prav je in potrebno, da se tudi užé ljudska šola vsestransko pečá z naravopisom. Pred vsem mora biti pa tù vsaka reč na svojem mestu, ter duševnim zmožnostim učencev in krajnim razmeram popolno primerna in lahko umljiva, da se smoter tega uka, kakor ga nam učni načrti predpisujejo, koristno doseže.

Za ta prevažni predmet treba je pa mladino pred vsem dobro pripraviti, ter jej zanj zbuhati veselje in vnémo. To se pa zgodí najložeje in najgotoveje ne samo med štirimi stenami šolske sobe, nego temveč v naravi sami. Treba je tedaj, da marljivi in vešči

učitelj — kot skrbni oče — od časa do časa šolsko mladino krog sebe zbere, ter jo pelje pod milo nebo v prosto naravo, kjer jej razkazuje in pojasnjuje prirodopisne prikazni v vseh oddelkih, da jo s tem dejansko vadi, da v tej veliki in premodri knjigi čita božjo vsemogočnost ter si tako um in srce za vse lepo vnema in blaži. Sè samo teorijo urijo se edino le puhloglavci, iz kakoršnih pa nikdar ljudje globočjega mišljenja postati ne morejo in tudi postali ne bodo, ker nimajo o naravnih prikaznih — torej o božjem stvarjenji — nikakoršnega pravega pojma. Vse, kar se z mladino ljudske šole v tem kolobaru obravnava in poučuje, mora jej biti tudi natančno razloženo in po moči dejansko poočitano; brez tega bi bilo škoda za trud in čas, ker oboje bi bilo brez dobička izgubljeno. Tvarina za prirodopisni uk v ljudskih šolah naj bode pa ob enem tudi vselej otroškemu duhu in zmožnostim njegovim primerna, lahko umljiva in lepo domača, to je, naj se jemlje vselej le iz onih predmetov, kateri otroka slednji dan obdajajo v domačem kraju. Tù je bogata, primerna in prava zaloga vsega, kar je učencem ljudske šole in pozneje tudi kot odraslim ljudem treba vedeti in v korist porabljovati. Tù torej veljá neovrgljivo pravilo: Za pouk mladine na ljudskih šolah — sosebnost na deželi — naj se pred vsem in sploh jemljejo le oni predmeti domačega kraja vseh treh glavnih prirodopisnih oddelkov, kateri mladino slednji dan obdajajo, katere jej je za njeni prihodnji (kmetijski) poklic vsestransko poznati treba, da je bode, ko enkrat odraste, v javnem življenji tudi v svojo lastno korist in prid dejansko porabljovati mogla, vedela, umela in znala.

Mi, posebno na deželi, živimo med kmetskimi stariši, kateri nam svojo ljubo deco v pouk in odgojo izročajo; te mladine prihodnost je z malo izjemo tudi kmetijstvo ali kmetijski stan. Ta stan je pa glavni steber vsej človeški družbi; on preskrbljuje vse druge stanove vse zemlje z vsem potrebnim, in — ko bi ta stan prenehal in propal, nastala bi splošna odločna dôba na podlogi katere propalo bi — ž njo vred — tudi ob enem vse kretanje drugih ostalih stanov. Vsak človek pa, naj bode v katerem koli stanu, toliko lažje shaja, kolikor bolj se je za svoj prihodnji poklic v mladosti s potrebnimi vedami preskrbel in podkoval. Ravno taka godí se tudi v kmetiskem stanu posamezno in sploh. — Ali ne vidimo ravno v dandanašnjem gmotno-tužnem položaji, da ravno oni kmetovalci, kateri morejo se zavednim prištevati, kakoršnih je pa — žalibog — le prav malo, — še nekako rijejo v boji z osodo — naprej, a oni — nezavedni — pa od dné do dné vedno bolj in vidno propadajo! — Naravoslovje — domače, ne tuje — je pa edina, glavna in naravna podloga vsemu umnemu in naprednemu kmetijstvu. Mladina naj se tedaj, — sosebnost na deželi — od prvega začetka do zadnjega konca njenega šolanja pri pouku z domačim, kraju primernim prirodopisjem v učilnici in zunaj učilnice beríži; a pred vsem mora se pa tù v poštevek jemati domače in divje — koristno in škodljivo živalstvo, domače poljsko rastlinstvo, domače travniško, senožetno in pašniško travje, sadno in gozdno drevje, obrtnijske in trgovske rastline, domače rudninstvo — oziroma kamenje, iz katerega rodovitna in nerodovitna zemlja po razpadu nastaje, njene lastnosti, njeni (zemeljni) pogoji za vsestransko rastlinsko rast in vegetacijo i. t. d. Dalje mora se ozirati pri tem pouku v ljudske šoli tudi na domače podnebje, lego kraja, vremenske izpremembe in taistih vpliv na vegetacijo domačega rastlinstva, razvoj živalstva, katero več ali manj vpliva tudi na zdravje človekovo.

To je obširno polje za naravoslovni in prirodopisni pouk mladine v ljudskih šolah osobito med kmetovalci na deželi. Tù je koristnega gradiva za ta nauk več kot dosti, katerega ima ljudska šola pod očetovskim vodstvom zavedenega učitelja z mladino vred vso šolsko dobo v izobilji obravnavati, ako ga hoče tudi dobro, koristno in tečno prebaviti. In — ko se je ta domača tvarina z mladino racijonalno obdelala in prebavila,

če tedaj še kaj časa preostaja — kar bode pa dvomljivo — preide naj se še le na prirodoslovje tujih krajev, katero bode vspešno napredovalo še le takrat, ko je mladina v domačem tem pouku dobro in zavedno podkovana, preje pa gotovo ne.

Ravná naj se pri tem, kakor dosledno tudi pri vsakem drugem poučevanju od stopnje do stopnje počasi in temeljito ter dejansko, sicer bi se pri tem pravi smoter nikoli in nikdar popolnem ne dosegel. Tvarina naj bode na vsaki stopnji duševnemu razvoju učencev popolno primerna in lahkoumljiva; nikdar naj se mladina z neumljivimi in pretežkimi rečmi ne muči in ne preoblaga!

Tvarina za ta nauk mora pa tudi na vsakej stopnji, za vsako šolsko leto in za vsaki oddelek ter za vsaki čas po zakonih narave same primerno razdeljena in dejansko prirejena biti. Ta posel pa učitelju, kateri ima razum in okó vselej na pravem mestu in je poleg tega tudi za svoj preimenitni poklic vestno zavzet, ne prizadeva prav nobene težave, če je poleg tega tudi le nekoliko praktičen. Vsak letni čas in tudi vsak mesec se v prirodi in naravi opazujejo razne izpremembe, in po teh mora se tudi v vsakem kraju primerno gradivo za domači naravoslovni in prirodopisni nauk v ljudske šoli vselej času in okoliščinam kraja, oddelek po oddelku in po zmožnostih dotičnih učencev — razdeljeno prirejevati. Pozimski čas govoriti o cvetji, sadji, rasti, zelénji drevja, košnji, gromu, suši, obdelovanji zemlje, plohi, toči i. t. d., a poletni čas pa o mrazi, zmrzlinu, ledu, slani in drugem takem bi bilo pravo naravno protislovje, kar bi več škodovalo nego koristilo.

Pri prirodopisnem uku naj nam bode narava sama najboljši kažipot in najzanesljiveji učitelj, kako naj se ravnamo pri tem uku; le po njej se povsod in strogo ravnajmo, pa pravega pota v določeno svrho gotovo nikdar zgrešili ne bomo.

A ves ta pouk v ljudske šoli na deželi med kmetovalci, trdim še enkrat, mora se skoz in skoz na kmetijstvo ozirati, sicer bil bi brezvspešen. *Matija Rant.*

N o v i c e

pa

D^r. Janez Bleiweis.

XV. 1857. „Le naprej!“ — kliče vrednik v 1. listu v Novicah, ktere so izhajale v polovini o sredah in sabotah. — „Čas je tisto silno kolo, katero suče svet neprenehoma, ž njim pa ljudstva, ki živijo na njem . . . Z novimi časi nastopijo nove potrebe; v novih potrebah pa je treba iskati novih pripomočkov, da človek zadobi to, česar potrebuje. Kmetijstvo in obertnijstvo sta dva imenitna stanova v družbi človeški; brez nju bi ljudje ne mogli živeti . . . Kamor se tedaj ozremo, povsod čujemo glas: Naprej! Nikar nemarno se deržati starega, ampak pozvedovati, kaj se dela in godí novega po svetu, kako se spravlja to in uno, da se zboljšuje kmetovanje in povzdiguje obertnijstvo. Zato kliče naš list vsem ob novem letu: Le naprej! S pomočjo Božjo ne bo bistri glavi, pridnim rokam in pa poštenosti sreča nikdar slovesa dala. Tedaj le naprej! Čedalje bolj naprej!“

Dr. Bleiweis sam je spisal v petnajstem tečaju na pr.: Gojzdnarstvo. Domovina mnogoverstnih sadežev. Apno in lator — kmetijstvu velika pomočnika. Velika kmetijska razstava na Dunaji. Lanska letina. V treh letih napol bogatejši kmetovavec. Drevesa po polji — straže zoper miši. Kako sadje sušiti, da bo dobro in lepo. Da ozimina pod snegom ne bo škode terpela. Dobri sveti kmetovavcem. Posebnega priporočila vredne jablane. Kaj naj bi kmetovavci v našem cesarstvu še več pridelovali (klaje, čbel, lanú, konopelj, vina, gladeža, brošča, verbovnika). Pregosta setev. Nekoliko

od kmetijske botanike. Dobrovoljen svèt gospodarjem zastran gosenc. Kako se murve cepijo. Ali se starost konj čez 8 let res ne dá gotovo več iz zob spoznati. Od oljke. Koristnih žival ne gre preganjati in moriti. Dober svet takim, katerim je toča polje poškovala. Kaj je toča, nje vzrok in kako se pred njo varovati. Poduk Gorencom (o konjski bolezni). Največji potrebe našega kmetijstva. Kako ravnati, da dobiva gospodar dovolj mleka od svojih krav. Pretres nekterih vraž in krivih misel naših kmetovavcov. Kostí dober gnoj. Živino čez zimo ložeje prerediti. Kako se dajo večji prihodki na kmetii zadobiti. Kako se dá novo zidovje stanic suho napraviti. Tiči na polji in v gojzdiht itd.“ —

Kedar so šole, niže in srednje, jele se obračati na narodno stran, tedaj je jel tudi Noviški vrednik na nje obračati pozornost svojih rojakov. — O potrebi nove slovnice slovenske jo je povedalo vredništvo (str. 112) na pr.: „Radostni smo brali Vaše jezikosl. pom., ki nam razodevajo, da ste terdni v slovenščini in gerščini; al če bomo tako na drobno rešetarili in se celó za take besedice lovili, bomo do sodnega dne se pričkali o slovniških pravilih, in ker vsak svoje in dostikrat ravno nasprotno terdi, bomo zavolj slovnice zanemarili pisanje potrebnih knjig. Prav je in treba, da nam je mar za slovnico in za napredek jezika, kteremu so tudi Novice vseskozi zvesto udane, — al est modus in rebus. Krepko se v svojem spisu poganjate za sedaj (sada) in zametujete zdaj, — ali mili Bože! kdor vprašuje s kdaj, dovolite, da se mu odgovarja z zdaj. Sedaj, sada, zdaj — piši, kakor ti je drago; da le to kar pišeš, kaj veljá in je važno, zanimivo, koristno, podučno, zabavno! Iz vsega pa, kar je v poslednjih desetih letih o slovniških pravilih že dovrelo, se očitno vidi potreba nove slovnice slovenske, v kateri bi se kritično in brez enostranstva ustanovilo, kaj naj veljá, in ki naj bi tudi bila edina slovnica po vseh gimnazijah. Vemo sicer, da še tudi potem ne bo konca — kakor Čop resnično pravi — der grammatischen Grübeleien, die bei uns von solcher Wichtigkeit sind!, vendar bo tak codex saj nekoliko odpravil prepire brez konca in kraja.“

M. Majarju želečemu „pisati po slovensko tako, da bi razumili zajedno: „Horvati i Serblji — Oj da bi Novice dovoljile nam někada mali prostorček na koncu lista, za spise v takom slovensko-serbskom jeziku spisane“ — odgovarja (184): „Iz serca radi, ako bi se take poskušnje, ktere dospevajo le učene Slovane, ujemale z namenom prosto-narodnega časnika. Novice ne morejo svojih mej še dalje razširiti, ker bi mogle sicer v nemar pustiti svoje glavno vodilo, kterega se dosihmal deržé in ktero zahteva z omiko slovenskega naroda priskakvaje tudi omiko slovenskega jezika. Tudi mi mislimo, da nam je Slovencom treba posebnega beletristiškega lista“. — Dopisniku, naj se v Vodnikovem Spomeniku pustijo zgodovinske oblike pesnikovega rokopisa, kaže (str. 414), da Vodnik se je trudil postopati naprej, kakor je to tudi dolžnost naša, kar je zapisal sam v svoj eksemplar „Lublanskih Novic“ l. 1798, ki ga hranuje naša ces. bukvarnica . . . Tako Vodnik, kteri ni bil mož des Stillstandes“. — „Ker v prihodnjem letu nastopijo Novice že šestnajsti tečaj, so častitim svojim bravcom v vsem tako dobro znane, da pri vabilu na novo naročbo (396) le toliko rečemo, da kakor dosihmal hočejo tudi v prihodnje biti središče slovstvenega življenja slovenskega naroda, podučne na mnogo strani in kratkočasne tudi, verh tega pa pošiljati novičarja po vsem svetu in po njem pridno mislijo donášati bravcom svojim novosti vsake baže“. —

XVI. 1858. „Obsežek in jezik Novic ostaneta pri starem tudi v novem letu, in s krepko pripomočjo najslavniših pisateljev slovenskih, ktere prosimo ob enem za prihodnje rodoljubno podpiranje, da bi ravno po starih vodilih svojim bravcom vedno mlade

ostale . . . Le v tem se bodo zavoljo davka premenile „Novice gospodarske, obertniške in narodne“, da v novem letu bode vsako sredo izhajala cela pola; dosihmal je vsako sredo in saboto izhajalo pol pole . . . Storili smo to po dolgem prevdaranji in po nasvetu mnogih prijatlov . . .“

V šestnajstem tečaju je spisal dr. J. Bleiweis: „Gospodinjam nekaj zastran kokošarstva. Ledenice. Nove skušnje z gnojem. Od hripke ali kihavice kaj. Pereč ogenj pri prešičih. Pregled lanskih pridelkov v našem cesarstvu. Spomladanski hrošči ali kebri. Iz Ljubljane do Žirov. Potopisne čertice. Sedanja žitna cena in njeni nasledki. Občinski pašniki. Kdor ima dnarja, naj posluša. Kako si hitro napraviti veliko žlahtnega drevja. Ali je zdravo, po kosilu (obedu) enmalo zadremati. Laška ali rudeča detelja. Golobje so polju dobrotniki. O reji akacije. Vinski hrami. Kako naj se kuri, da se po nepotrebnem ne kvarijo derva. Če človeka ali živino seršen, osa ali bčela piči. Pogled v človeški želodec. Kakošni naj bodo verti na kmetih, da bodo dovelj sadja donasali. Poglavitne pravila za gospodarstvo z gnojem. Svarilo kmetom, kateri v mesto nosijo sadje na prodaj. Kako sadje hraniti in k pridu obračati. Sladkor ali cukar, iz česa so ga nekdanj delali, in iz česa ga delajo dan današnji. Nekatere poglavitne potrate naših kmetij. Kako z grojzdem ravnati, ki je zmerznilo pod snegom. Kdor cesto gnoji, si sam mošnje slabí. Ozir po kmetijstvu in obertnijstvu v našem cesarstvu. Kako tudi po zimi dobro sirovo maslo ali puter umesti. Železne kanone in železni zvonovi. Voda v službi človekovi. Valjenje kurjih jajc, — kaj se godí pri tem, in kako ž njimi ravnati. Kako Amerikancom delo spod rók gré. Jerebikovo drevo itd.“ Poleg tega je spisaval Novičarja iz avstrijskih in raznih krajev, naznanjal skušnje vertnarske, živinozdravilske itd.

Ker so se prikazovati jeli razni koledarji, opustil je dr. Bleiweis svojega „Koledarčika“, in Hicingerjevemu domačemu koledarju slovenskemu na hvalo pisal str. 310 na pr.: „Mislimo, da ga bodo Slovenci res tudi lahko imeli prav za domačega; zakaj v lični podobi, na ne velikem prostoru, in za majhno ceno se jim tukaj ponuja mnogo potrebnega, koristnega, podučnega in zabavnega, da v nobenem dosedanjih slovenskih koledarjev še ne toliko, in da se novi koledar slovenski lahko meri z marsikterim večjih nemških itd.“ —

Glede šolskih izvéstij povedal jo je str. 311: „Imenik učencev in učenk smo tudi mi sprejeli. Lični natis nas je razveselil toliko bolj, ker lastne imena učencev in učenk slovenskega rodú so natisnjene, kakor se spodobi, s slovenskimi pismenkami, ne pa, kakor žalibog! je še marsikod gerda navada nekterih starokopitnežev, da otrokom berž v prvih šolah popačijo pisavo njih imen z luteransko bohoričico, že zdavnej v staro šaro zaverženo, ali pa z nemško pisarijo, ki se slovenskim učencom podaja kakor zajcu boben, na pr.: Tschirtschitsche, Draschtschik itd. Dajte nam le šolski imenik v roke, in po pisavi imen bomo koj vedili vam povedati: ali se slovenščini daje v šolah, kar slovenščini gré, ali ne. Pravilo pisave lastnih osebnih ali krajnih imen je tako lahko, če se le tako ravna kakor natura sama terja: Piši namreč slovenske imena po slovensko, nemške po nemško! To je vse. To je pa tudi treba, da se ne delajo za poznejše leta nepotrebne zmešnjave in se ne pačijo domačim ljudem njih imena po ptujem kopitu!“

Umetniki slovenski. „Pod tem napisom, opominja vredništvo (309), bodo donašale Novice od časa do časa kratek občert življenja in delavnosti kakega slovenskega umetnika . . . Samoukov vsake verste ima naš narod dokaj. Tudi ti bodo imeli med umetniki mesto, kakor jih naveduje Kukuljevičev „slovník umetnikov jugoslavenskih“ kteremu želimo s temi sestavki postreči. Umetnikom slovenskim pa bo hasnilo, da jih narod spoznava, kakor bo to tudi narodu samemu v čast. Verh tega pa bo morda tù in tam obveljal še stari pregovor: *Exempla trahunt!*“

K spisu Hicingerjevemu (str. 290 — 1) je pristavil dr. Bleiweis sledeče besede: „Poslednji čas se je veliko kramljalo o potrebi kritike za nas Slovence. Ker brez kritike sicer nikoli nismo bili, pa je kritika naša dosihmal le bolj ljubeznjiva mati bila mali peščici slovenskih pisateljev, ne moremo onega hrepenenja po kritiki drugače razumeti, kakor da hočejo nekteri ostro, zanikavno kritiko. Taka kritika sedaj že bi bila pa pri nas „filius ante patrem“. Kritika tiste baže mora le tadaj biti, kadar je že dosti gradiva za njo, ali kadar slovstvo uhaja na napačno pot. Lessing, prvi kritikar nemškega slovstva, nam je pokazal, kadaj ima kritični meč pravico. Kaj bomo mi pri našem sicer lepo cvetečem pa vendar še pohlevnem slovstvu s tako mogočno kritiko počeli! ali prav za prav, koliko posla bo ona pri nas našla? — kmali bo z vsem pri kraji. Ne! da bi branili komú, kritikar biti „ex professione“, ne, da bi branili s kritičnim mečem vsekati, kadar je treba, po takem delu, ki nam je v sramoto, — al reči moramo, da tisti, ki brez posebne potrebe tako željno hrepené po kritiki, bi domovini naši gotovo veliko več dobrega skazali, ako bi se vsedli in delo za delom na svetlo dajali in tako bogatili slovstvo naše, da bi v vseh vedah imeli tiska na kupe in bi potem v nepredolgem času tudi nam nastopila doba ostre kritike. Dokler pa bomo pisatelje naše in bukve naše lahko na perste šteli, ni še čas za tisto kritiko, ki bolj sovraži kakor ljubi, ki bolj odganja kakor vabi. Poslednjič pa še eno. Dokler kritikarji naši ne bojo nič drugega vedili kakor gramatiko gósti in pa germanizme grajati ali k večjemu le „per Bausch und Bogen“ kaj psovati, kar ni ravno po njih godu, bojo malo bravcov imeli in ves njih trud bo, gledé na slovstveni blagor, le malo teka imel. Abcednih vojsk in pa gramatičnega kavsanja smo že toliko toliko imeli, da se nam naši bratje Slovani res smejači morejo. Če beremo druge časnike slovanske (in časniki veljajo za navadno merilo stopnje, na kateri se znajde jezik kakega naroda) in jih primerjamo z našimi slovenskimi, smemo ponosni reči, da nismo zaostali za brati našimi. Čemu tedaj v eno mer le abcedo gosti in gramatiko! Pojte rakom žvižgat! — bi nam rekel Prešerin, ako bi še živel“. — Prisiljen je dr. Bleiweis na Cegnarjev spis v Glasniku dal v istem smislu le nekoliko bolj razširjen „Odgovor o kritiki“ (str. 356 — 7), kjer piše na pr.: „G. Cegnar pravi, da na mladih stoji svet. Ker je tû sploh le govorjenje od slovstva slovenskega, smemo misliti, da g. C. méni, da na mladih stoji slovensko slovstvo. Ker smo mi tako daleč od starosti kakor je g. C. od mladosti, tedaj se nobenemu med nama ne more očitati enostranost. Zatega voljo ne bo ne njemu ne nam odgovor težak, ako vprašamo: ali je velika večina pisateljev naših, ki jih čislamo po doveršenih delih svoje pervake, iz verste mladenčev ali pa iz verste možakov? Ne! da bi iz serca ne spoštovali nadepolnih pa oskromnih mladenčev, in z veseljem rečemo, da so nam v slavo res knjige nekterih mladih rojakov, al sila sila malo jih je, večina drugih naših slovstvenih del izvira od mož, ki so že prestopili tako imenovane leta mladosti. Tako je in ne drugač. Kdor ne verjame, naj šteje knjige naše in potem naj po rojstnem listu njih pisateljev praša. Da je nekteri mladeneč, ki je par pól v kak časnik že spisal, s svojo slavo tako zamaknjen, da res misli, da mu ga ni verstnika pod solncem, nas uči skušnja, — al ravno trezna kritika se ne sme zamakniti s takimi zamaknjenci, in to je že včasih zadosti, da se vleže ošabna kri. Tudi nas skušnja uči, da so nekte-rega mladenča že povzdigovali kot slovenskega korifeja, kateri pa kot mož ne zine nobene več. „Afflavit — et dissipati sunt!“ Da Bogme! na takih ne stoji svet, je menda pre-očitno. Za to le trezno! le trezno! Slovstvo vsakega naroda se ceni le po knjigah, ne pa po jalovem hrupu. Na beli dan naj stopi, kdor kaj v omari ima; če res kaj veljá, se mu bo že splačalo. H koncu le še to: Čemu le hrup po kritiki! Začnite jo, kakor vam je drago; saj vam je nobeden ne brani. Kdor od kake reči le samo govori, pa se je nikoli ne loti, — kako se pravi takemu?“ —

„Novice današnje (3. febr.) ne morejo menda godú Vodnikovega s svojimi bravci prijetniše praznovati, in spomina njegovega ne živejši obhajati, kakor če iz „Novic lublanskih“, kterim je naš Vodnik vrednik bil, od l. 1797 in 1798 povzamejo to, kar je on pisal o slovenskem jeziku in narodu (l. 5 — 7). Mnogim našim bravcom ta mični spis ni znan zato, ker Novice od l. 1797 — 1800 le malokdo ima; kdor ga je pa že tudi bral, ga bo gotovo vnovič rad prebiral. Prenaredili nismo v njem nič; le tam pa tam smo popravili kakošno besedico, ktero bi bil Vodnik po naši slovnici gotovo sam popravil“. — „Staro leto gré h honcu in ž njim šestnajsti tečaj našega najstarejega in po Slovenskem najbolj razširjenega lista. Da bi vseskozi mlad bil, bo s pripomočjo domoljubnih pisateljev zopet najiskrenejše prizadevanje vredništva, ktero s temi versticami vabi na naročbo sedemnajstega tečaja (400). — In tako jemljemo slovó od častitih vseh bravcov svojih! Slovó to (416) pa nam ne dela težkega serca, ker kmali spet, ako Bog dá, se bomo združili, — mi, da bomo pisali, Vi, da bote brali. Le staro leto gré tedaj h koncu, ne pa terdna naša volja, tudi v novem letu s pripomočjo rodoljubnih naših prijatlov vsem bravcom kar koli bo moč vstreti v vseh razdelkih, kteri so predmet našega lista. Če je obsežek letošnjega tečaja sopet tak, da bo vreden v bukve vezan in shranjen biti v versti svojih petnajsterih starejih bratov, nam je to najdražje vezilo!“ —

P o z i v

slovenskim učiteljem in učiteljskim pripravnikom.

Ker se utegne v bodočih letih v učiteljišča slovenski učni jezik za večino predmetov uvesti, ker bode torej učiteljskim pripravnikom zlasti paziti na to, da se v slovenskem jeziku temeljito izobražijo, in ker se vsled tega važnost materinščine tudi v ljudski šoli poviša, zato je treba skrbeti, da bode učiteljskim pripravnikom in učiteljem mogoče, temeljito izobražiti in pripraviti se za praktično poučevanje v šoli. V to svrho bi pa potrebovali poleg družih slovenskih knjig še „**Praktične metodike**“ v slovenskem jeziku.

Tako knjigo, t. j. navod za poučevanje v vseh predmetih ljudske šole sestaviti, odločil sem se jaz. Predno pa se za trdno težavnega dela lotim, zlasti pa, predno se odločim knjigo v tisk dati, imeti moram uže naprej nekoliko zagotovila, da se spečá uže začetkoma toliko iztisov, da se velike izgube bati ne bo. Zato si dovoljujem vabiti najprvo naročnikov za to slovensko „Praktično metodiko“, ki utegne obsegati kakih 150 strani v osmerki in stati 80 kr. Čim več naročnikov se oglasi, tem večja bode knjiga.

Ker so gg. učitelji, nekateri duhovniki in učiteljski kandidatje radi segli po moji lani izdani knjigi „Prvi pouk“, nadejam se, da me bodo tudi pri tem podjetji podpirali.

Tiste gospode pa, ki so nameravali naročiti se na „Pedagogični letnik“, katerega bomo radi prepričlega števila naročnikov opustili, dovolim si opozoriti na to novo knjigo.

V Krškem, 15. maja 1882.

Ivan Lapajne,
šolski ravnatelj.

D o p i s i.

Iz Koperskega okraja. »Slov. učit. društvo za Koperski okraj« imelo je svoje glavno letno zborovanje v 25. dan maja v Pasjivasi (Dekani) pri Kopru sè sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo o društvenem delovanji pret. leta. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Volitev treh pregledovalcev društvenih računov. 5. »Slovenci na Koroškem«, etnografične in jezikoslovne črtice; govoril g. prof. Julij pl. Kleinmayr. 6. Razmišljanje starega izkušenega

šolnika o šolskem obiskovanju; pojasnoval g. Andr. Vrtovec. 7. Vpliv učiteljev na národno blagostanje; predaval g. Zdravko Preložnik. 8. O šolskih vrtih; govoril g. Polde Krapš. 9. Volitev društvenega vodstva. 10. Predlogi gg. društvenikov. Zborovanja se je vdeležilo 15 društvnikov in pevski zbor Koperskih kandidatov.

Po predsednikovem primernem nagovoru in pozdravu okr. šol. nadzorniku g. Spinčič-u in g. prof. Julij pl. Kleinmayr-ju, in potem ko se izvolita dva zapisnikarja in predsednik imenuje, ker ni bilo g. Avg. Praprotnika, svojim namestnikom g. Alojz. Bunec-a, nastopi društvena tajnica in bere poročilo o društvenem delovanju pret. leta. Iz tega poročila razvidimo, da je imelo društvo v prvem letu svojega obstanka eno občno zborovanje v 4. dan avg. m. l. v Kopru, in dve odborovi seji, v 20. dan okt. m. l. in v 7. dan maja t. l. v Dolini. Društvo je vedno čuvalo, da ravná premišljeno, da se udrži svojej notranjosti in na vnanje. Ob smerti Bleiweis-ovi je društvo brzojavnim potem izrazilo svojo žalost, društvo je k imenovanju g. prof. Spinčič-a okr. šol. nadzornikom po deputacijah dveh udov častitalo in se mu pri tej priliki priporočilo za razširjanje slov. ljudskih šol v tem okraji; stopilo je nadalje v prijazno korespondenco sè slav. slov. ljubljanskim in Komensko-Sežanskim učit. društvom. Pri tej izjavi prebere predsednik društvnikom vrli »pozdrav« Komensko-Sežanskega učit. društva, kar se z veseljem vzprejme. Društvo je imelo v minulem letu 27 društvnikov, — 17 pravih in 10 podpornih udov. Blagajnik poroča, da je bilo 17 gold. dohodkov, 12 gold. 23 kr. pa stroškov. Ostane v društveni blagajnici potem takem 4 gold. 77 kr.; prištevši pa tudi to, kar je še iztirjati, ima društvo 14 gold. 77 kr. Pregledovalcem društvenih računov volijo se g. Ant. Špan, g. Ant. Grahli in gospdč. Angelina Vecchio, učiteljica v Škednji pri Trstu. S poročilom »Slovenci na Koroškem«, etnografične in jezikoslovne črtice nam je g. prof. Julij pl. Kleinmayr kazal na Koroškem: prebivalce, udanost Habsburskej hiši, vero, rast in postavo tamošnjih sobratov, rojeslovje, šege in navade, ženstvo in zavedenost njihovo, razrečje, izobražbo itd. Naposled je omenil blagi gospod tudi družbo sv. Mohora, naštel zaslužne može na slovstvenem našem polji iz Koroške. Mislili smo si: tù imamo zopet pred seboj našega ljubljenega učitelja, ki nas prav tako poučuje, navdušuje za vse pravo in sveto, kakor pred leti v Kopru. Bog ga ohrani v trdno podporo našemu društvu še mnogo let!

Izročivši predsedništvo g. Alojz. Bunec-u stopi g. Andr. Vrtovec k tabli in kaže praktično idejo starega iskušenega šolnika o šolskem obiskovanju, vsled katere bilo bi otrokom, napredku, starišem in učiteljstvu pomagano. G. Kanté opomni, da bi vendar morala biti v višej skupini dva oddelka, in da bi se otroci ne poenako naučili izstopivši iz ljudske šole. Ker se pa ona ideja ne vjema popolnoma sè šol. postavami, ne stavi pojasnevalec nikakoršnega predloga.

Gosp. Zdravko Preložnik podal je nam pravo zrcalo, v katerem smo videli žive slike, kako more národen učitelj k ljudskemu blagostanju pripomoči. Preobširno bi mi bilo o tem natančneje poročati; Bog daj le, da bi se to poročilo tudi dejansko izvrševalo.

Gosp. Krapš je nam sè svojim jedrnato sestavljenim poročilom o šolskih vrtih kazal veliko in nujno potrebo šolskih vrtov; povedal nam je mnogo koristnega in ob jednom zanimivega in kratkočasnega.

Rekel je mej drugim, ako bi vsaka šola imela svoj vrt in tudi delavnega in vnetega učitelja, bilo ne bi več brati v šol. knjigah o porednih Janezkih in Pavlih, nego biti bi morali samo pridni Petri. Slednjič predlaga g. poročevalec, naj društvo prosi okrajni šol. svèt, da blagovoli izvesti saj kolikor toliko državne in deželne šolske postave, ki dovolj jasno govoré za šolske vrte. Predlog se vzprejme.

Pred volitvijo dá predsednik 10 minut oddihljeja v posvetovanje. Po posvetovanji želi okr. šol. nadzornik g. Spinčič besede. Spoštovani in ljubljani naš nadzornik pojasnil je nam marsikatero društvene (gledé lanských prošenj na deželni šol. svèt) in uradne reči. Občeval je očetovsko z nami; obljubil vse postavno izvésti v prid in napredek ljudske šole; priporočil se pa tudi učiteljstvu, da ga podpira s tem, da spolnuje kolikor mogoče svoje svete dolžnosti, kar mu potem predsednik v imenu društva obeta. Na vrsti so volitve. Voljeni so bili: za predsednika g. Andr. Vrtovec, za podpredsednika g. Alojzi Bunec, za tajnika g. Zdravko Preložnik, za blagajnika gospdč. Josipina Sovdat, in za odbornika gg. Mirko Anžlovar in Polde Krapš. V zadnjelj točki: predlogi gg. društvnikov, oglaší se g. Alojzi Bunec in pravi, da bi bilo dobro, da občni zbor določuje kraj in čas prihodnjega zborovanja, in ne odbor, kakor dō zdaj; g. prof. Julij pl. Kleinmayr meni, da je boljše, če ostane pri starem, ker odbor že tako poizveduje želje društvnikov, sicer bilo bi celo društvo brezpotrebno predolgo časa z mislimi in skerbmi obloženo in nekako navezano na oni dan, katerega pa pri vsem tem razne okoliščine v 3, 4, ali celo v več mesecih, predručati, preložiti utegnejo. Društvo je na to še nadalje odbor pooblastilo, da naj določuje

kraj in čas zborovanju. Ker se nihče dalje ne oglasi, poprime predsednik besedo ter pojasnuje državne in deželne šol. postave gledé šol. vrtov, okrajnih učit. knjižnic itd. Predlaga, da se lanska prošnja za podružnico okraj učit. knjižnice v Dolino ponovi, in sklene se, da se pri tej priložnosti okrajni šol. svet vpraša, kaj je sè sklepi lanske uradne okr. učit. konference gledé knjižnice, podružnice v Dolino in komesijama, kateri je učiteljstvo v uradni konferenci volilo? (Ali smo šli samo po potnino in dnino v Koper?) Nasvetuje društvu, da izrazi okr. šol. svetu željo za vpeljanje v slov. ljudske šole v tem okraji boljšega in pripravnejšega Razinger-Žumerjevega abecednika in soglasnih stenskih tabel, mesto neokretne in predrage Začetnice in zastarelih stenskih tabel. Priporoča tudi »Učit. Tovariša«, kar se vse odobri. Še-le ob 1 uri popoldne zatvori predsednik zborovanje s primernim govorom in trikratnim živijo-sklikom našemu presvitemu vladarju Francu Jožefu I.

Po zborovanji bil je vkupni obed, pri katerem je v navdušenih govorih (povdarjalo se je največ neumorno delanost in nrvnost mej učiteljstvom v šoli in zunaj šole), napitnicah, petji pevskega zbora Koperskih kandidatov, v absolutičnem vladanji g. prof. Julija pl. Kleinmayr-ja, nastala je prava društvena zabava. Še-le ob 7. uri zvečer razkropili smo se a v nadi vender, da se v kratkem zopet vidimo, v kar pomози Bog!

Novi odbor tega društva imel je svojo prvo sejo v 4. dan junija ob 9. uri zjutraj v Ošpem sè sledečim dnevnim redom: 1. Vzprejmejo se novi udje, ki so k društvu pristopili. 2. Naku-pijo se društvene knjige — kronike, kamur naj se vsa društvena dela (referati) vpišujejo. 3. Za-hvala g. R. Milicu v Ljubljani, ker je društvu 37 iztisov društvenih pravil brezplačno tiskal.

Odbor je z veseljem v društvo vzprejel: okr. šol. nadzornika g. V. Spinčič-a, g. prof. Julija pl. Kleinmayr-ja, g. prof. J. Milohnič-a, g. prof. Fr. Fanković-a, g. učitelja M. Kristofić-a in g. učitelja J. Pertota.

Odbor je sklenil po nasvetu predsednikovem, da bi pri g. R. Milicu v Ljubljani naročil društveno knjigo — kroniko oblike »šol. kronike« z dvakrat toliko papirjem in z zlatimi črkami na čelu: kronika »slov. učit. društva za Koperski okraj«. Naroči se tudi primerni zapisnik. Odbor se g. R. Milicu v Ljubljani za njegovo velikodušnost lepo zahvali.

Iz Štajerskega. (Dalje in konec.) C. Sposobnostno preiskušnje. K sposobnostnim preskušnjam za ljud. šole v minolem mesecu aprilu se je oglasilo 31 moških in 16 ženskih izpraševancev. Izmed Slovencev so bili pri preiskušnji g. g.: Fr. Bračič (iz St. Vida pri Planini), Sim. Cvahte (iz Konjic), Jos. Drnjač (iz Podčetrka), Mart. Gobec (od sv. Trojice), Luk. Gratzke (iz Kamnice, izprašan za gimnazije), Iv. Kavkler (iz Slov. Bistrice), Ferd. Rudolf (iz Ruš), Fr. Šetinec (iz Šmarije), Iv. Tomažič (od sv. Miklavža pri Ormužu), Sim. Volc (iz Dobja) in gdč. Kar. Peer (iz Petroveč). G. B. Trabusiner (zač. učit. v Galiciji pri Celji). G. Tom. Romih (iz Ptuja) delal je preiskušnje za meščanske šole. Pismena vprašanja za nár. šole so bila:

I. Pedagogika: 1) Die Behandlung der Schulversäumnisse. 2) Wie kann der Lehrer einen Schüler zum Fleisse führen, der ihm von dem Vorgänger oder von den Eltern als unfleissig aus Hang zum Spiele übergeben wird? 3) Welchen Nutzen gewährt das Studium von Werken, deren Inhalt allgemeine oder specielle Methodik ist, für die Praxis des Unterrichtes selbst, sowie in anderen Beziehungen des Lehrerlebens?

II. Slovensko. 1) Priredni stavki. 2) Kaj so križarske vojske koristile?

III. Nemško. 1) Der Begriff der Ergänzung und dass sie durch den 2., 3. u. 4. Fall eines Haupt- oder Fürwortes ausgedrückt werden könne, soll in Form einer Lehrprobe entwickelt werden. 2) Kinder, seid Thierfreunde! (Eine Ansprache an die Schüler.)

IV. Geografija in zgodovina. 1) Das Flusssystem der Elbe. Mit Zeichnung. 2) Gliederung der steierisch-kärntischen Alpen. Mit Zeichnung. Uebersichtliche Darstellung der Regierungsthätigkeit Kaiser Leopold I.

V. Prirodopis. 1) Flatterthiere. 2) Der Kalisalpeter in mineralogischer und in chemischer Hinsicht.

VI. Fizika. 1) Bau-Wirkung des galvanischen Elementes mit Berücksichtigung der wichtigsten Arten derselben. 2) Das Wichtigste über die Zusammensetzung und Zerlegung der Kräfte. Bedeutung für das praktische Leben.

VII. Računstvo. Ein Weinhändler hat zweierlei Weine. Mischt er 9 Liter des schlechteren mit 7 Liter des besseren, so kann er einen Liter Mischung zu 67 $\frac{1}{2}$ kr., mischt er aber 3 Liter des schlechteren mit 5 Liter des besseren, so kann er einen Liter der Mischung zu 75 kr. verkaufen. Preis der gemischten Weine. 2) Ein Fuhrmann verrichtet 3 Fuhren: a) 1200 Kilogr., 110 Kilom., b) 1600 Kilogr., 150 Kilom., c) 1500 Kilogr., 180 Kilom. weit, um den Lohn von 107 fl. 64 kr. Wieviel entfällt auf jede Fuhre? 3) Ein cilindrischer Baumstamm

von $\frac{1}{2}$ Meter im Durchmesser und 15 Metter Länge wird zu einem Balken von quadratischem Querschnitt behauen; wieviel Holz fällt weg? 4) Eine Strecke von 42 Meter Länge wird im Verhältniss 3: 5: 6 getheilt. Wie gross ist die Fläche des aus den Abschnitten construirten Dreieckes?

VIII. Lepopisje in risanje. 1) Der Satz: »In der Eintracht liegt die Macht«, ist in den drei gebräuchlichen Schriftarten zu schreiben. 2) Eine Tafelzeichnung (Flachornament) ist zu copieren. 3) Es ist Ein Holzmodell perspectivisch zu zeichnen.

D. Gospodarske reči. Na mnogih štaj. ljud. šolah ustanovili so učitelji kmetijske nadaljevalne tečaje. Do zdaj trudili so se učitelji brezplačno s tem podukom, a ker je »vsak delavec svojega plačila vreden«, odločil je letos centralni odbor kmetijske družbe štajarske, da hoče denar, katerega je vis. c. kr. ministerstvo poljedelstva v podporo nadaljevalnemu pouku gospodarskemu odločilo, vporabiti v to, da dobijo oni učitelji, ki so šoli odrasle učence v gospodarskih predmetih poučevali v nadaljevalnih tečajih od šol. gosposke odobrenih, plačo ali remuneracijo za pouk in da se kupijo, če treba, tudi učni pripomočki za ta pouk. Prošnje za take remuneracije se morajo oddati do 27. maja t. l. — Naša deželna sadje- in vinorejska šola pri Mariboru je o povodu svoje prve desetletnice (ustan. 11. marcija 1872) izdala poročilo o svojem desetletnem delovanju. V poročilu je našeto vse do zdaj na tem zavodu delujoče učit. osebje ter je dodan imenik vseh gojenčkov, praktikantov, hospitantov in vincarjev, ki so v teku prvih deset let ta učni zavod obiskovali. Ta imenik obsega skoro 500 imen. Število pravih gojencev je menjalo med 21 (1872) in 42 (1878), povprečno je prišlo na leto 31 gojencev. Šola ima sedaj $11\frac{1}{2}$ ha. zemljišča. Plodonosno delovanje te šole razvidimo tudi iz tega, da je v teh letih skoro 80.000 zlahtnih drevesec, več sto tisoč zlahtnih trt in najmanj 90.000 sad. divjakov prodala ter vrh tega nár. šolam, občinam, društvom in po toči poškodovanim krajem podarila brezplačno 1860 požlahtnjenih sad. dreves, 32.000 divjakov, 12.700 cepičev (mladik), ter 44.000 trt in šibic. Stroški zavoda so znašali povprečno 22.136 gold., dohodki pa 7577 gold.; dežela je morala toraj doplačevati na leto 14.559 gold. Leta 1881. pa so se stroški že znižali na 15.313 gold., dohodki pa zvišali na 9998 gold. tako, da je bilo treba le še 5315 gold. doplačati. Še nekaj let in šola se bo sama vzdrževala. Ravnatelj tej šoli je po svojih temeljitih spisih znani g. Hermann Goethe. — Da si toraj ta šola silno blagodejne vpljiva na razvijanje sadje- in vinoreje na Štajarskem, vender bi se nje hasek za slov. Štajer dal še povikšati, ako bi se na njej ne poučevalo vse le v nemščini; kajti večini učencev s kmetov je vstop v njo nemogoč.

E. Razpisi učit. služeb. V šol. okraji Ptujskem: Nadučiteljeva in podučiteljeva služba na 2razrednici v Monsbergu, 4. pl. r.,*) prosto stanovanje. Služba učitelja in podučitelja na 3razrednici pri sv. Vrbanu, 4. pl. r., prosto stanovanje. Služba učitelja na 3razrednici pri sv. Marjeti, 4. pl. r. Služba učitelja na 1razrednici v Cirkovcih, 4. pl. r. Služba podučitelja na 2razrednici pri sv. Andreju v Leskovcih, 4. pl. r., prosto stanovanje. Služba podučitelja na 2razrednici v Vurmbergu, 3. pl. r., stanovanje. Prošnje naj se vložijo do konca junija. — V šol. okraji Ormužkem: Službe učitelja na enorazrednicah v Svetinjah, na Humu in v Runčah, 4. pl. r. in stanovanje. Služba podučitelja na 4razrednici v Ormužu, 3. pl. r. Služba podučitelja na 3razrednici v Središči, 4. pl. r. Prošnje naj se vložijo do 1. julija. — V šol. okraji Gornjeradgonskem: Služba učitelja na 3razrednici v Negovi, 4. pl. r., do 30. junija. — V šol. okraji Ljutomerskem: Služba učitelja na 1razrednici v Vržeji, 4. pl. r. in podučiteljska služba na 2razrednici v Cezanjevcih, 4. pl. r., do 30. junija. Nadučiteljska in podučiteljska služba na 2razrednici v Pöllaubergu, III. pl. r. in stanovanje. Učiteljska služba na 5razrednici v Hartbergu, II. pl. r. in stanovanje, do 10. junija t. l.

F. Raznoterosti. Nj. Vel. presvitli cesar je podaril za stavljenje šol v Št. Florijan pri Doliču in v Kamnici pri Mariboru po 200 gl. — Stoletnico rojstva slavnega pedagoga, ustanovitelja otroških vrtov, Frid. Fröbel-na, so v Gradci prav slovesno obhajali. — Zavaljo bolezni (šarlah, difteritis, ošpic) morali so na Zidanem mostu in v Ormužu šole zapreti. — Štipendije po 100 in 120 gold. so razpisane do 31. julija t. l. na dež. kmetijski šoli v Grottenhofu pri Gradci.

Tone Brezovnik.

Iz Vojnika. Celjsko učit. društvo je imelo v 1. dan junija svoje peto letošnje redno zborovanje. Udeležilo se ga je 21 udov. Prečita in odobri se zapisnik majeve seje; potem naznani g. predsednik društvu došle dopise, in sicer: a) Odbor za neizpremenljivo razstavo učnih pripomočkov v Gradci prosi za denarno podporo. Društvo prošnji ne more ustreči. b) Učit. društvo za severo-vzhodno Štajarsko vpraša, bi li ne bilo umestno, da bi se zdanja učit.

*) Plačilne rede na Štajarskem glej »Uč. Tov.« str. 142.

društva nekoliko reformirala in sicer v prvej vrsti s tem, da se prekrsté v »šolska društva« (Schulverein), ter skušajo kolikor mogoče v svoje kroge tudi dobiti nestrokovnjakov (neučiteljev). Po tem takem bi bilo plodonosnejše delovanje učit. društev pričakovati, drugače bodo, po mnenji zgoraj imenovanega društva, počasi zaspala. Ker taka preustrojitev učit. društev sega globoko v njih dozdanji organizem, naše društvo ne more takoj danes o tem vprašanji veljavno sklepati, nego izvoli se odbor, to je gg. Lopan, Irgl in Brezovnik, da pri prihodnji (julijevi) društveni seji o tem poroča. Potem govori g. Fr. Vučnik o domovinoslovji. *) V predgovoru omenja, da je nauk v domovinoslovji gotovo eden najlojzjih, kajti narava (okolica) daja učitelju gradiva za pouk kar s polnimi rokami; treba mu je le jemati ter vse prav urediti in prirediti, pa bodo učitelj in učenci dobili veselje do tega nauka. Po kratkih teh uvodilnih besedah, obravnaval nam je dejansko, kako se spoznavajo štiri strani neba, vas, trg, mesto, potok, reka, veletok i. t. d. Ker pa je že čas potekel in je bilo popoldné, in ko smo varuhu novega mestnega muzeja obljubili, da pridemo ob 12. uri si muzej ogledat, prenehal je g. Vučnik s svojim govorom, pa nam obljubil, da ga hoče v prihodnje nadaljevati.

Prišedši v mestni muzej, pozdravil nas je varuh muzeji gosp. Riedel prav srčno, ter nam potem razkazoval in razlagal vse, kar se tu nahaja. Ogledovali smo si razno staro- in srednjeveško orožje, starogrško in rimsko orodje in posodje, denarje, svetinje in kinče najrazličnejših národov in časov, živali, rudnine i. t. d. Čudili smo se zanimivim tu razpostavljenim rečem ter da je bilo dotičnemu odboru mogoče v teku enega leta toliko lepih predmetov nabrati. Zahvaljivši se preprijaznemu gospodu muzejalnemu varuhu za njegov trud, izrazili smo željo, naj bi mladi muzej rastel, cvetel in rodil obilnega sadu v prid in v spoznavanje in ljubezen do naše mile domovine.

Tone Brezovnik.

Iz Logatskega okraja. — Pri letošnji uradni konferenci, katera bode v 19. dan meseca julija t. l. v Gorenjem Logatci, pogovarjalo in sklepalo se bode v naslednjih točkah: 1) Kako naj šola skrbi za telesno blagostanje šolske mladine? Poročal bode gosp. Josip Žirovnik. 2) Katere zapreke ovirajo dobremu vspehu šole gledé na javno npravno življenje? Za vse gg. učitelje in učiteljice. 3) Kaj je názorni nauk in kaj je z njim doseči? Poročevalka gospica F. Zupan. — *k.*

Iz Ljubljane. Iz seje dež. šolskega sveta v 19. dan maja t. l. O predlogu c. k. okrajnega šolskega sveta v Črnomlji zaradi črteža za zidovanje peterorazredne ljudske šole (v Metliki) se potrebno ukrene. — Dve prošnji za podporo pri zidovanji šol predložite se dež. odboru. — Zaradi priredbe v nekem farovži se župniku dovoli, da med tem časom stanuje v šoli. Prošnja gimn. profesorja za petletno ali osobno doklado predloži se na višje mesto. Razrešijo se pritožbe zaradi kazni za šolske zamude.

Učitelju verouka na čveterorazrednici določi se letna nagrada za poučevanje v kerščanskem nauku. Dovoljuje se, da se napravijo tri enorazrednice ter se določijo letne plače učiteljem teh šol. Prošnja za dopust profesorji na realki predlaga se na višje mesto.

Razširi se enorazrednica v dvorazrednico ter se učiteljskej službi določi primerna plača.

Učitelj je za kazen prestavljen.

Določi se o nasvétu kmetijske podružnice, da bi se v šoli poučevalo v kmetijstvu in da bi se napravili nadaljevalni tečaji za pouk v kmetijstvu.

Poročilo vodstva učiteljskemu izobraževališči, da bi se na vadnici izpraznjena učiteljska služba zopet namestila, se z zadevnimi nasveti predlaga na višje mesto.

Učiteljeva služba se za trdno postavi.

Razdelé se podpore v pospeševanje pouka v kmetijstvu za l. 1882.

Razreši se več prošenj za nagrade in denarne podpore.

— Slovesna instalacija našega velečastitega mestnega župana Petra Grasselli-ja je bila 3. t. m. v mestnej dvorani, kjer se mu je zraven drugih korporacij poklonilo tudi učiteljstvo mestnih ljudskih šol. Gospod župan je zbranim učiteljem in učiteljicam rekel: »Vam je izročena nada prihodnosti; opravljajte svoj težavni posel z veseljem in modro; Bog naj blagoslovi vaše delovanje! kar se mene tiče, bodem vsikdar pospeševal in podpiral ljudsko šolstvo«. Slava!

— Odbor slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani je imel 1. t. m. sejo. Mej drugim določilo se je, da bode občni zbor tega društva prve dni meseca septembra t. l., kateri dan — bode se pozneje naznanilo. Prihodnja odborova seja je 6. jul. t. l.

*) G. Val. Jarec je bil pri zadnjem (majevev) zborovanji po pomoti imenovan poročnikom o tem predmetu.

Poroč.

— Letošnje šolsko leto bode se v glavnih mestih po deželah končavalo in začénjalo ob enem s srednjimi šolami. Tako ukazuje ministerski ukaz 1. jun. t. l. Sploh zaželjena uredba to!

— Naš deželni predsednik, visokočastiti gospod A. Winkler, je bil 7. t. m. v Škofji Loki, in pri tej priliki je ogledal tudi tamkajšnji ljudski šoli — deško in dekleško.

— Književstvo. Prišel je na svetlo 1. zvezek »Josipa Jurčiča zbranih spisov«. Založil in na svetlo dal odbor za Jurčičev spominek, uredil Fr. Levec pod naslovom: „**Deseti brat**“. Cena 1 gold. V Ljubljani 1882. Natisnila národna tiskarna. Na prodaj pri Jan. Giontini-tu. Prav je ukrenil odbor, da je najpred na svetlo dal ta užé toliko priljubljen roman, kateri se je res našemu národu užé toliko priljubil, da ga radi beró užé v vsakej bolj zavedenej hiši. Slovenci, podpirajmo to lepo podjetje!

— Dobili smo tudi lično knjižico pod imenom: **Anton Alojzij Wolf**, knezoškof Ljubljanski. V spomin stoletnice njegovega rojstva 1882. Spisal Ivan Lavrenčič. (Ponatis iz »Novic«.) Dohodek namenjen za spominek dr. Jan. Bleiweisu vitezu Trsteniškemu in za »Národní dom«. V Ljubljani. Tiskali Blaznikovi nasledniki. Založil pisatelj. (S podobo.) Stane 45 kr. Slavni vladika Anton Alojzij porodil se je v 14. dan junija l. 1782. v Idriji, tedaj ravno včeraj sto let. Res, prav spodobno je, da se tega — za domovino in véde velezasluženega moža — spominjamo in razširjamo to »Spomenico«, ki tako lepo opisuje njegove zasluge. Slava njegovemu spominu!

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Učiteljska služba v dvorazredni šoli v Loškem potoku s 400 gold. letne plače se bode za prih. šolsko leto začasno oddala. Prošnje pri c. k. okr. šolskem svétu v Kočevji do 30. jun. t. l. — V čveterorazrednici v Cérknici 3. uč. služba s 450 gold. letne plače se za trdno oddaja. Prošnje pri c. k. okr. šolskem svétu v Logatcu do 28. jun. t. l.

Premembi pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. G. Žebřè, zač. učitelj v Begúnjah pri Cérknici, gre tako v Polhov gradec. Preč. g. Jan. Oblak, dekan v Kamniku, je ud šolskega svéta za Kamniški okraj.

Vabilo k naročbi.

Vse p. n. častite g. g. poluletné naročnike opozarjamo, da jim z denašnjo številko „Učiteljskega Tovariša“ potéka naročnina, ter jih najuljudneje prosimo, da bi blagovolili za drugo polovico tega leta naročnino poslati.

„Učiteljski Tovariš“ stane vse leto 3 gold., pol leta pa 1 gold. 50 kr. Novim naročnikom moremo ustrezati še z vsemi dozdanjimi številkami.

Velika dolžnost nam je, da se pri tej priliki prav lepo zahvaljujemo vsem našim milim slovenskim tovarišem in prijateljem, ki z naročevanjem in s krepko dejansko podporo pripomorejo, da se bolj in bolj utrja naš list po Slovenskem. Prosimo, da bi nam bili še vprihodnje prijazni in zvesti. Mi se bomo po moči prizadevali, da bomo značajno izvrševali svojo težavno nalogo — v uspešni razcvet národne šole.

Uredništvo in založništvo.

Popravek. V članku „Perspektiva po Grandauer-ji“ naj se na str. 164 v 8. vrsti od spodaj vstavi besedica „kot“; torej naj se glasi: „ki dela s podobogledno ravnico kot s 45.“ Na str. 166, v 4. vrsti od zgoraj pa naj se bere „ravníc“ mesto ravnica.